

TARTALOM

BEVEZETŐ	23
A DUALIZMUS KORA	27
A Székelyföld metamorfózisa (Pál Judit)	27
A politikai keretek átalakulása	27
Közigazgatási változások	38
<i>A közigazgatás helyzete a kiegyezéskor</i>	38
<i>A közigazgatás átszervezése a dualizmus első évtizedében</i>	40
<i>A székek megszüntetése és az új vármegyék megszervezése</i>	45
<i>A főkirálybíráktól a főispánokig</i>	52
<i>Az igazságszolgáltatás átszervezése</i>	57
<i>A közigazgatás további alakulása</i>	60
Politikai élet és a választások	64
<i>Politikai élet, pártok</i>	64
<i>„Nemzeti ellenállás” a Székelyföldön</i>	72
<i>Emlékezetpolitika</i>	76
<i>A választójog és a választók</i>	80
<i>Választások és választási korrupció</i>	85
<i>A székelyföldi képviselők</i>	97
Demográfiai folyamatok (Pakot Levente)	104
A népesség szerkezete	104
A demográfiai viselkedés járási mintái, 1901–1910	115
Családok és háztartások jellemzői	118
<i>Korösszetétel, nemi megoszlás és családi állapot</i>	119
<i>A háztartások nagysága</i>	120
<i>A háztartások szerkezete</i>	120
Kivándorlás (Balaton Petra)	124
Gazdaság és agrártársadalom (Balaton Petra)	137
A gazdasági élet keretei	137
<i>Az állami gazdaságpolitika</i>	139
<i>Iparvédelem, vámpolitika, a magyar–román vámháború</i>	140
<i>Hitelviszonyok és eladósodás</i>	143
Agrártársadalom és birtokviszonyok	149
<i>A jobbágyfelszabadítás utótörténete</i>	150
<i>Birtokszerkezet</i>	153
<i>A birtokrendezés</i>	157
<i>Közbirtokosságok</i>	161
<i>A falusi életmód</i>	162

Székelykérdés, székely kongresszus, székely akció	170
<i>Székely Kongresszus</i>	173
<i>A székely akció</i>	177
Mezőgazdaság	181
<i>Földművelés</i>	182
<i>Állattenyésztés, rét- és legelőügy</i>	186
<i>A gazdatársadalom megszervezése, a szövetkezetek</i>	190
Erdőgazdaság	194
Ipar és bányászat	197
<i>Házi- és falusi ipar</i>	200
<i>Kisipar</i>	204
<i>Iparvállalatok és gyárak</i>	205
<i>Bányászat</i>	213
Infrastruktúra és kereskedelem	217
<i>Úthálózat</i>	218
<i>A vasúthálózat kiépülése</i>	221
<i>Vízrendezés és vízszabályozás. A községi ivóvízellátás</i>	227
<i>Vásárok, boltok és kereskedők</i>	229
<i>Tutajozás</i>	231
<i>Áruszállítás</i>	232
A gazdasági fejlődés mérlege	237
Városok a kiváltságok és a modernizáció kihívásai között (Pál Judit)	242
A városállomány átalakulása	243
Közigazgatási egyesítések és a többes joghatóság felszámolása	245
Az átalakulás nehézségei és a székek/vármegyével való viták	247
A közigazgatás korszerűsödése és a városok eladósodása	250
A városok népessége és foglalkozási szerkezete	254
A városi funkciók átalakulása	258
A városkép alakulása	265
<i>Városkép a 19. század közepén</i>	265
<i>Városrendezés és -szépítés</i>	268
<i>Bernády György és Marosvásárhely modernizációja</i>	272
Az infrastruktúra kiépülése és a városi életmód átalakulása	278
<i>Közművesítés</i>	278
<i>Városrendészet</i>	281
<i>Fürdőhelyek</i>	284
<i>Városi életmód, szórakozás</i>	289
A városfejlődés mérlege	297
Oktatás és művelődési élet (Pál Judit)	301
Iskolák és az írástudás szintjének alakulása	301
<i>Az alfabetizáció térhódítása</i>	301
<i>Iskolázás, iskolák</i>	304

A kulturális élet intézményesülése	315
<i>Egyesületek</i>	315
<i>Zenei élet</i>	324
<i>Színjátás</i>	327
<i>Könyvtárak</i>	330
<i>Közyűjtemények: a Székely Nemzeti Múzeum</i>	332
A sajtó	335
Székely identitás és önkép (Pál Judit)	341
A székely identitás építése	341
A hun eredetmitosz továbbélése	345
Orbán Balázs és <i>A Székelyföld leírása</i>	349
A Székelyföld és a székelyek (ön)képe	353
Az első világháború (Csikány Tamás)	361
A sorkötelezettség bevezetése és a székelyföldi csapatok	361
Székely ezredek a keleti hadszíntéren 1914–1916-ban	365
Székelyföld mint hadszíntér	375
A háború utolsó évei	383
A háború befejezése és a forradalmak kora	389
A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT, 1918–1940 (Bárdi Nándor)	393
Közigazgatási rendszerváltás	395
Impériumváltás, 1918–1920	395
A közigazgatási átmenet időszaka, 1920–1925	414
Az 1925. évi egységesítő közigazgatási törvény és következményei	421
Az időközi bizottságok korszaka	429
A királyi diktatúra időszaka, 1938–1940	438
Politikai keretek	441
Románia magyarságpolitikája	441
A „visszarománosítás”	443
Az „elszékelyesített vidék” ideológiájának megkonstruálása	444
A „nemzeti egyházak” egyházi terjeszkedése és az áttérések	454
Az ASTRA tevékenysége	457
Az Országos Magyar Párt a régióban	463
Az erdélyi magyar politika	463
A tagozati munka	468
Székelyföldiek az országos vezetésben	469
Az Országos Magyar Párt regionális választási eredményei	471
A régió problémái a Nemzetek Szövetségéhez beadott panaszokban	478
A székely autonómia kérdése	485
Terület, népesség, társadalom, 1910–1941	498
Népesség és a nemzetiségi viszonyok változása	500
Népsűrűség	508
Városi népesség	510
Foglalkozási szerkezet	518
Iskolai végzettség	525

Gazdasági élet (Tóth-Bartos András)	529
Általános keretek	529
Mezőgazdaság	531
<i>Növénytermesztés és állattenyésztés</i>	533
<i>Az 1921. évi földreform</i>	542
<i>Erdélyi magyar agrárpolitika a két világháború között</i>	556
Ipar és szövetkezeti hálózat	559
<i>Ipar és infrastruktúra</i>	559
<i>Szövetkezeti hálózat</i>	569
A gazdaságpolitika mérlege	571
Oktatás	573
Az átmenet: a Kormányzótanács oktatáspolitikája	575
Az egységesítő, állami szabályozás megteremtése	578
Oktatási szintek és mutatók	586
<i>Óvodák</i>	586
<i>Elemi iskolák</i>	587
<i>A középiskolai oktatás</i>	589
A történetírás és a székelykultusz	592
A történetírás	593
A székelységkultusz intézményesülése	596
A „KIS MAGYAR VILÁG”, 1940–1944	605
Társadalmi és gazdasági átalakulás (Oláh Sándor)	606
Gazdasági és társadalmi helyzetkép	607
A közigazgatás és a közellátás megszervezése	613
Székelyföld politikai képvisellete	618
Állami fejlesztések	620
<i>Infrastrukturális befektetések</i>	622
<i>Településfejlesztés</i>	626
<i>Pénzügy, ipar, kereskedelem</i>	635
<i>Szociálpolitika</i>	637
<i>Oktatás, tudomány, kultúra</i>	640
Társadalmi konfliktusok	644
Románok és zsidók	648
A korszak mérlege	652
Székelyföld határvédelme a második világháborúban (Nagy József)	655
A határvasdász-zászlóalj	656
Az Árpád-vonal székelyföldi völgyzárói	661
A székely határőrség	663
<i>A határvasdászcsoporthoz és a X. székely hegyi hadtest terve</i>	666
Az 1944. évi harcok	667

AZ ÁTMENET ÉS A SZOCIALIZMUS ÉVEI, 1944–1989	
(Novák Csaba Zoltán)	675
Politikai és közigazgatási viszonyok	675
A második világháború után	676
A Magyar Népi Szövetség és a Román Kommunista Párt megszervezése	679
A Magyar Autonóm Tartomány megalakulása és az ötvenes-hatvanas évek nemzetiségpolitikája	687
Az 1956. évi magyar forradalom következményei	692
Az új típusú nemzetiségpolitika kezdetei és a Ceaușescu-korszak első szakasza	698
<i>Az 1967–1968. évi közigazgatási reform</i>	700
<i>Az intézményépítés évei és az új elit</i>	703
A Ceaușescu-korszak második szakasza	707
<i>Az 1971. júliusi tézisek nemzetiségpolitikai hatása</i>	707
<i>A nyolcvanas évek nemzeti kommunizmusa</i>	709
A régió a gazdaságpolitikában	715
Az átmenet évei	715
A gazdaság szocialista típusú átalakítása: államosítás és kollektivizálás	718
Tervgazdálkodás az ötvenes-hatvanas években	722
Fellendülés és válság (Novák Csaba Zoltán–Tóth-Bartos András)	729
Közművelődés, oktatás, egyház	743
Művelődési és egyházi élet a hatvanas évek közepéig	743
Újjászerveződés és leépülés a Ceaușescu-rendszerben	753
Társadalmi változások a szocializmus időszakában	767
Népesség és településszerkezet a hatvanas évek közepéig	767
Kísérlet a „sokoldalúan fejlett szocialista társadalom” kialakítására (Novák Csaba Zoltán–Tóth-Bartos András)	774
Kitekintés: 1989–1990	786
A diktatúra bukása és a magyarság önszerveződése	786
Az etnikai konfliktusoktól az első szabad választásig	792
RÖVIDÍTÉSEK ÉS FELHASZNÁLT IRODALOM	801
HELYNÉVMUTATÓ	843
SZEMÉLYNÉVMUTATÓ	853